

خطر مواد منفجره و آتشزا برای حیوانات

اغلب مردم از آسیب‌هایی که در شب چهارشنبه سوری ممکن است آن‌ها و عزیزانشان را تهدید کند نگران‌اند و حتی می‌ترسند؛ ولی در اغلب موارد امکان و توان مصون ماندن یا مصون نگه داشتن از این مخاطرات را دارند؛ در حالی که حیوانات نه درکی از این مناسبت دارند و نه امکانی برای حفاظت از خطر.

شاید بسیاری از کسانی که در شب چهارشنبه‌ی آخر سال از نارنجک‌ها، ترقه‌ها و انواع مواد منفجره و آتشزا برای ابراز شادی استفاده می‌کنند، جزو مدافعین حقوق حیوانات باشند ولی ندانند که این موجودات بی‌پناه و بی‌گناه، چه‌قدر از این نوع شادی آسیب می‌بینند. شکی نیست که آگاهی در این زمینه می‌تواند حرکات‌های هیجانی را سمت و سویی منطقی دهد و زمینه را برای انداختن طرحی نو که شادی و سلامت را در کنار هم داشته باشد، فراهم کند؛ بر این اساس، به منظور افزایش آگاهی نسبت به آنچه که به ما کمک می‌کند به حقوق و رفاه همه‌ی موجودات زنده احترام بگذاریم و آن را رعایت کنیم، در ادامه به نکاتی اشاره می‌شود که دوستداران طبیعت و حیوانات در این زمینه متذکر شده‌اند:

- ۸۰ تا ۹۰ درصد سگ‌ها و گربه‌ها از صدای ترقه وحشت دارند.

- صدای انفجار باعث وحشت پرندگان می‌شود به‌طوری که لانه‌های خود را ترک می‌کنند؛ ترک کردن لانه برای پرندگانی که روی تخم نشسته‌اند، سبب سرد شدن تخم و مرگ جنین خواهد شد؛ همچنین ممکن است در اثر وحشت، تخم یا جوجه‌ها به بیرون از لانه پرتاب شوند.
- فشقه‌ها ممکن است در حرکت پرندگان مهاجر تأثیر بگذارد و باعث گمراهی آن‌ها شود.
- صداهای زیاد و ناگهانی باعث پرواز و حرکت ناگهانی پرندگان می‌شود که در این صورت احتمال برخورد آن‌ها با توری‌ها و موانع، زیاد است که سبب جراحت و مرگ آن‌ها می‌شود.
- ترقه‌ها و فشقه‌ها علاوه بر ایجاد آلودگی صوتی، به دلیل مواد بسیاری سمی به کار رفته در تولید آن‌ها، برای محیط زیست و موجودات زنده خطرناک هستند.

آن‌ها عموماً از موادی مانند مس، کادمیم، نیترات، نیتريت، منگنز، سدیم، روی و گوگرد تهیه شده‌اند که می‌توانند عوارض جسمی و عصبی برای انسان و دیگر موجودات زنده داشته باشند.

- پرندگانی که در محیط‌های شهری زندگی می‌کنند، هیچگاه به آلودگی‌های صوتی و محیط زیستی ناشی از آتش بازی‌ها خو نمی‌گیرند و بیش‌تر از سایر گونه‌ها در معرض خطر قرار دارند. آن‌ها پناهگاهی جز لانه‌ی خود ندارند که آن‌هم در این مواقع به هیچ عنوان امن نیست.

- به گفته‌ی محمدعلی‌الله قلی، کارشناس حیات وحش و عضو کمپین پرواز، زمان برگزاری مراسم چهارشنبه سوری دقیقاً مصادف با لانه گزینی و تخمگذاری پرندگان است؛ این مراسم به سبک امروزی در این روند طبیعی ایجاد اختلال می‌کند.

- پرنده‌ها در انتخاب مکان امن برای لانه گزینی با هم رقابت می‌کنند؛ از این رو اگر مکانی را که انتخاب کرده‌اند از دست بدهند ممکن است دیگر شرایطی برای این منظور برایشان فراهم نشود.

- صدای انفجار ترقه‌ها و دود ناشی از فشفسه و ترقه، موجب ترس و دور شدن پرنده از مکان امنی می‌شود که برای لانه سازی انتخاب کرده است.

حتی در این فصل برخی از پرندگان لانه‌های خود را ساخته و تخم هم گذاشته‌اند که انبوه سرو صداها و ناهنجار، موجب ترس و فرار آن‌ها از آشیانه‌شان می‌شود؛ چه بسا هیچگاه به لانه باز نگردند و تخم‌ها نیز از دست بروند. از طرفی ممکن است برخی جوجه‌ها سر از تخم در آورده باشند که با فرار مادر از آشیانه، قطعاً از دست خواهند رفت.

عضو کمپین پرواز با بیان این که زمان برای زادآوری حیات وحش از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است، می‌گوید مثلاً پرندگان در چنین زمانی قادر به تخمگذاری و نشستن روی آن هستند؛ بنابراین اگر این فرصت طلایی از دست برود، به این معنی است که نسل جدیدی از پرنده در سال پیش رو وجود نخواهد داشت.

- اسماعیل کهرم، پرنده شناس، نیز گفته است قلب یک پرنده ۶۰۰ تا ۷۰۰ بار در دقیقه می‌زند؛ بنابراین تاب و تحمل صدای انفجارهای مهیب و ناگهانی ترقه‌های چهارشنبه سوری را ندارد. با توجه به ظریف و حساس بودن قلب پرندگان و این که به دفعات بسیار زیاد در دقیقه می‌زند، کافی است که برای یک صدم ثانیه متوقف شود که در این صورت سگته و مرگ پرنده را در پی خواهد داشت.

سکته مختص انسان نیست؛ بلکه حیوانات از جمله پرندگان نیز در شرایط نامعمول دچار سکت می‌شوند؛ بویژه صداهای مهیب ترقه‌ها که ناگهانی هم هست، مشکلات زیادی را حتی برای انسان به همراه دارد.

امنیت برای پرندگان از غذا هم مهم‌تر است؛ بنابراین اگر در جایی احساس امنیت نکنند گاهی برای همیشه از آن مکان خواهند رفت.

همچنین برخی آتش‌بازی‌های چهارشنبه سوری سبب آتش گرفتن درختانی می‌شود که مأمین و محلی برای لانه‌ی پرندگانند؛ با این کار آن‌ها بی‌خانمان می‌شوند

- به بیان سایت خیریه‌ی حیوانات ایرانیان، صدای مواد محترقه و ایجاد سر و صدا سبب یک‌سری واکنش‌های اضطرابی در سگ و گربه می‌شود و ممکن است به‌صورت آبریزش از دهان، دفع مدفوع یا ادرا، خرابکاری، سر و صدا کردن، لرزش، تلاش برای فرار، له له زدن، قایم شدن و استفراغ ظاهر شود.

واکنش‌ها در گربه بیش‌تر به صورت قایم شدن است؛ البته ترس می‌تواند سبب ایجاد رفتارهایی مانند علامت‌گذاری، دفع در مکان نامناسب یا پرخاشگری غیر مستقیم مانند چنگ زدن به صاحب خود در هنگام آتش‌بازی یا ترقه زنی شود.

بیش‌تر این حیوانات از صدای رعد و برق یا دیگر صداهای شدید نیز هراس دارند و ممکن است دچار ایست قلبی شوند.

- در مواردی که ترقه در نزدیکی حیواناتی مانند گربه و سگ منفجر می‌شود، آسیب‌های جدی این حیوانات را تهدید می‌کند؛ مانند پارگی پرده‌ی گوش، فرو رفتن خرده‌های سنگ یا مواد داخل ترقه‌ها در بدن و چشم آن‌ها، ایجاد ترس و وحشت فراوان و بروز خطرهای جدی از قبیل تصادف با ماشین.

کسانی که حیوان خانگی دارند می‌توانند برای آرامش آن‌ها به توصیه‌های زیر عمل کنند:

- محلی امن و آرام برای آن‌ها فراهم کنند.
- با بستن در و پنجره‌ها، در حد امکان مانع ورود صداهای ناهنجار به داخل خانه شوند.

- با پخش موسیقی آرام و با صدای پایین، از شدت تأثیر صداهای خارج از خانه کم کنند.
- با قرار دادن اسباب بازی در اختیار آنها، سرشان را گرم کنند.

گردآوری و ویرایش: دکتر فاطمه تهرانی

منابع: پرشین بلاگ / دنیای اقتصاد / خبرآنلاین / بیمارستان دامپزشکی امید / خیریه حیوانات ایرانیان / انجمن حمایت از حیوانات